

FIȘA DISCIPLINEI
Istoria artei
 Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj Napoca
1.2. Facultatea	Facultatea de Teologie Reformată și Muzică
1.3. Departamentul	Teologie Reformată și Muzică
1.4. Domeniul de studii	Teologie
1.5. Ciclu de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	TEOLOGIE REFORMATĂ DIDACTICĂ
1.7. Forma de învățământ	Cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Istoria artei				Codul disciplinei		TLM1505			
2.2. Titularul activităților de curs			Prof. univ. Dr. Lukacs Olga								
2.3. Titularul activităților de seminar			Prof. univ. Dr. Lukacs Olga								
2.4. Anul de studiu		III	2.5. Semestrul		I	2.6. Tipul de evaluare		C	2.7. Regimul disciplinei		DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	2	din care: 3.2. curs	1	3.3. seminar/ laborator/ proiect	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	28	din care: 3.5. curs	14	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					18
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					7
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					4
Tutoriat (consiliere profesională)					6
Examinări					3
Alte activități					4
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				42	
3.8. Total ore pe semestru				70	
3.9. Numărul de credite				3	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	
4.2. de competențe	- Este așteptată o capacitate de orientare vizuală care face parte din cultura generală, precum și deschiderea față de conexiunile istorice și teologice, care permit interpretarea și receptarea operelor de artă ecleziastică. - Studentul este capabil de lectură înțelegătoare a surselor textuale și vizuale, de analiza lor la nivel conceptual de bază, precum și de învățare autonomă și de îndeplinirea sarcinilor de învățare

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	- Pentru desfășurarea cursului este necesară o sală de curs, dotată cu echipamente audiovizuale adecvate (proiector, ecran de proiecție, computer, conexiune la internet), care să permită prezentarea materialelor de istoria artei, a documentației vizuale, a bazelor de date digitale și a
--------------------------------	--

	conținuturilor audiovizuale (imagini, hărți, planuri, materiale video).
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	- Sală de curs; posibilitate de proiecție; acces la materiale didactice digitale. Participare obligatorie (maximum 2 absențe); implicare activă; lectură prealabilă din sursele desemnate.

6.1. Competențele specifice acumulate¹

Competențe profesionale/esențiale	- Aplică cunoștințe despre comportamentul uman. - Promovează activități religioase. - Interpretează texte religioase. - Întărește comportamentul pozitiv.
Competențe transversale	- Aplică principiile eticii și integrității științifice în activitățile de cercetare. - Dă dovadă de curiozitate. - Practică ascultarea activă.

6.2. Rezultatele învățării

Cunoștințe	- Studentul cunoaște perioadele istorice ale artei ecleziastice, principalele stiluri și genuri, precum și conexiunile lor teologice, liturgice și culturale. - Este familiarizat cu temele iconografice fundamentale ale artei ecleziastice, cu particularitățile formale și rolul funcțional al acestora, cu accent special pe domeniile arhitecturii, artelor plastice și culturii obiectelor liturgice. - Studentul clasifică ceremoniile, descrie ritualurile și riturile creștine (forme generale sau specifice anumitor grupuri), în evoluția lor istorică și în practica lor actuală.
Aptitudini	- Studentul este capabil să analizeze opere de artă ecleziastică din punct de vedere formal, iconografic și contextual, precum și să le interpreteze din perspectivă istorică și teologică - Este capabil să prelucreze critic surse vizuale legate de arta ecleziastică și să aplice cunoștințele dobândite în contexte educaționale, de pedagogie religioasă și de mediere culturală. - Studentul desfășoară acțiuni rituale și utilizează texte sacramentale în cadrul ceremoniilor, precum: serviciul divin, botezul, hirotonirile, ritualurile funerare, confirmarea și alte ceremonii religioase.
Responsabilități și autonomie	- Studentul este capabil să prelucreze în mod independent literatura de specialitate și să interpreteze în mod responsabil monumentele artei ecleziastice, ținând cont de semnificația lor culturală și religioasă. - Își aplică cunoștințele într-un mod etic și reflexiv, respectând principiile protejării patrimoniului cultural și ale păstrării tradițiilor religioase. - Studentul (în cazul hirotonirii / ordinării / numirii într-o funcție ecleziastică etc.) ia decizii cu privire la riturile sau ceremoniile necesare în anumite situații, pe baza nevoilor și realităților specifice ale comunității și ale individului.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

7.1 Obiectivul general al disciplinei	- Scopul general al disciplinei este ca studenții să dobândească o imagine cuprinzătoare asupra evoluției istorice a artei ecleziastice, a principalelor stiluri și genuri artistice, precum și asupra conexiunilor lor teologice, liturgice și culturale. - Disciplina contribuie la dezvoltarea capacității studenților de a interpreta și de a recepta în mod conștient operele de artă ecleziastică, precum și de a aplica cunoștințele dobândite în domeniile educației, pedagogiei religioase și medierii culturale.
7.2 Obiectivele specifice	- Scopul specific al disciplinei este ca studenții să cunoască sistemul conceptual de bază al artei ecleziastice, temele iconografice și perioadele stilistice, precum și legăturile acestora cu dezvoltarea teologiei și a liturgiei creștine. - Un alt obiectiv este însușirea criteriilor de interpretare din istoria artei și teologie necesare analizei operelor de artă ecleziastică, cu accent deosebit pe particularitățile arhitecturii, artelor plastice și culturii obiectelor liturgice. - Disciplina sprijină dezvoltarea culturii vizuale și a perspectivei critice a studenților și îi ajută să fie capabili să interpreteze și să medieze monumentele artei ecleziastice în contexte educaționale și de pedagogie religioasă. - Un obiectiv suplimentar este consolidarea responsabilității față de patrimoniul cultural, precum și conștientizarea importanței conservării, evaluării și prezentării etice a monumentelor de artă ecleziastică.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
Arta greacă antică	Prelegere explicativă, ilustrare, analiză ghidată a imaginilor, PPT	
Arta catacombelor		
Arta bizantină		
Formarea spațiului liturgic și simbolurile		
Particularitățile stilului romanic și semnificația sa liturgică		
Particularitățile goticului și evaluarea sa teologică		
Locul iconografiei în arta creștină		
Goticul maghiar		
La granița dintre gotic și Renaștere: Trecento-ul italian		
Arta Cinquecento-ului în Italia		
Arta lui Leonardo da Vinci		
Arta stilului baroc în Europa		
Barocul transilvănean		
Patrimoniul construit al orașului Cluj		

Könyvészet

Lukács Olga: Egyházművészeti alapismeretek, Presa Universitara Clujeana, 2021.

Prokopp Mária: *Az egyházi művészet teológiáj, a* Szent István Társulat, Budapest, 2020.

Marosi Ernő: *Kép, kultusz, művészet*, Gondolat Kiadó, Budapest, 2021.

Török József – Knapp Éva (szerk.): *Keresztény művészet és liturgia*, Szent István Társulat, Budapest, 2022.

Fejérdy András (szerk.): *Egyház és művészet a modernitás korában*, MTA BTK – L'Harmattan, Budapest, 2021.

László Ferenc: *Szentség és látvány: keresztény ikonográfia értelmezései*, Attraktor Kiadó, Máriabesnyő, 2023.

Williamson, Beth: *Christian Art*. Oxford University Press, 2021.

Jensen, Robin M.: *The Cross: History, Art, and Controversy*. Harvard University Press, 2020.

Christian Art: A Very Short Introduction, Oxford University Press, Oxford, 2021.

The Cross: History, Art, and Controversy, Harvard University Press, Cambridge MA, 2020.

Cristina Acidini Luchinat– Elena Capretti: *Az itáliai művészet nagy mesterei*. Corvina, 2002.

A korai középkor (Szerk. Aradi Nóra). Corvina, 1995.

Arasse, Daniel: *Leonardo da Vinci*. Dumont, Köln, 2002.

Balogh Jolán: *Mátyás király és a művészet*. Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1985.

John Boardman: *Görög művészet. (A művészet világa sorozat, 4.)* Glória Kiadó, Budapest, 2007

Castiglione László: Görög művészet. Corvina, Budapest, 1968.
 Castiglione László: Hellenisztikus művészet. Corvina, 1996.
 George Duby: A katedrálisok kora. Corvina, Budapest, 1998.
 Ernst Gombrich-Didier Eribon: Miről szólnak a képek. Balassi, 1991.
 Entz Géza: A gótikua művészete. Corvina, Budapest, 1973.
 Entz Géza: Erdély építészete a 11-13. században. Kolozsvár, 1994.
 Hans Jantzen: Francia gótiuks székesegyházak. Corvina, Budapest, 1989.
 Fatsar Kristóf: Magyarországi barokk kertművészet. Helikon, Budapest, 2008.
 Fülep - Bachman – Pintér: Sopianae - Pécs ókeresztény emlékei. Budapest, Képzőművészeti Kiadó, 1988.
 Lazarev Viktor: Bizánci festészet. Magyar helikon. Bp. 1998.
 Marosi Ernő: A középkor művészete I. Corvina, Budapest, 1997.
 Kovács András: Épületek emlékezete. Nevezetes épületek Erdélyben. L'Harmattan, Budapest, 2007.
 Wilfried Koch: Építészeti stílusok. Az európai építőművészet az ókortól napjainkig. Officina Nova, 1997.
 Marosi Ernő: Templomok és ékességek a középkori Magyarország művészettörténetéből. In: A Magyar kereszténység ezer éve. Szerk. Zombori István, Cséfalvay Pál, Budapest 2001.
 Lukács Olga: Christianized Ancient Symbols in the Imagery of the Catacombs and Their Reflection in Coffered Ceilings, Caietele Echinox, Cluj-Napoca, Volum Nr: 2019, volumul 37. 299–309.
 Lukács Olga: Analógiák az erdélyi mennyezetfestmények és a katakombafreskók képteológiájában, in: Studia Theologica Reformata Transylvanica, Cluj-Napoca, 2019/2. 259–278.
 Lukács Olga: A katakombafestmények mint „vizuális prédikációk” értelmezése, in: Studia Universitatis Babes Bolyai Theologia Reformata Transylvanica, Cluj-Napoca, 2019/1. 274–288.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
Arta romană	Analiză ghidată a imaginilor, lucru în grup, prezentări ale studenților	
Arhitectura creștină timpurie și bizantină		
Arta carolingiană și ottoniană		
Arta romanică maghiară		
Reprezentarea figurativă a goticului în lumina Bibliei		
Trăsăturile caracteristice ale Renașterii		
Arta Quattrocento-ului în Italia		
Arta lui Michelangelo Buonarroti		
Pictura renescentistă din Țările de Jos și Germania		
Renașterea în Ungaria și Transilvania		
Trăsăturile caracteristice ale stilului baroc		
Arta barocă din Ungaria		
Patrimoniul construit al orașului Cluj		

Bibliografie
 Faludy Anikó: Bizánc festészete és mozaikművészete. Corvina, Bp. 1982.
 Clive Foss-Paul Magdalino: Róma és Bizánc. Helikon, Bp. 1990.
 Az antik világ. Szerk. Aradi Nóra. Corvina, Bp. 1986.
 Nagymihályi Géza: Ikonosztáz a múltban és jelenben. In: Szent Mávész. Tanulmányok az ars sacra köréből. Xénia Kiadó, Budapest, 1994. 58-69.
 Jutta Seibert: A keresztény művészet lexikona. Corvina, Budapest, 1986.
 Nicolae Sabău: Metamorfoze ale barocului Transilvan. Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002–2005.
 Sarkadi Márton: „s folytatva magát a régi művet”. Tanulmányok a gyulafehérvári székesegyház és püspöki palota történetéről. Teleki László Alapítvány, Budapest, 2010.
 Somorjai Ádám OSB: Pannonhalma- a magyar Monte Cassino. In: A Magyar kereszténység ezer éve. Szerk. Zombori István, Cséfalvay Pál, Budapest 2001.
 Szentkirályi Zoltán: Az építészet világtörténete. I-II. 1980.
 Rolf Toman (Szerk.): Román művészet, Kulturtrade, 1998.
 Rolf Toman (Szerk.): Gótikus stílus, Vince Kiadó, Budapest, 2007.
 Rolf Toman (Szerk.): Az itáliai reneszánsz. Építészet, szobrászat, festészet, rajz. Vince Kiadó, Budapest, 2001.
 Rolf Toman (Szerk.): Barokk stílus. Építészet, szobrászat, festészet. Vince Kiadó, Budapest, 2004.
 Ruzsa György: Ikonok könyve. Képzőművészeti Alap, Bp. 1981.
 Vanyó László: Az ókeresztény művészet szimbólumai. Budapest, Jel Kiadó, 2000.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Conținutul și metodologia disciplinei sunt în concordanță cu așteptările științifice și educaționale reprezentate de comunitățile epistemice care activează în domeniul artei ecleziastice, al istoriei artei și al teologiei. Tematica cursului acoperă acele concepte fundamentale, cadre interpretative și conexiuni istorice care fac parte din cercetarea contemporană în istoria artei ecleziastice și din practica învățământului superior.
- Disciplina se aliniază cerințelor formulate de asociațiile profesionale în special de organizațiile care activează în domeniul istoriei artei, al istoriei bisericești și al protecției patrimoniului cultural în măsura în care favorizează analiza critică a surselor vizuale, interpretarea sensibilă la context a operelor de artă și transmiterea cunoștințelor cu rigoare științifică.
- Cunoștințele și competențele dezvoltate prin această disciplină corespund așteptărilor angajatorilor reprezentativi ai domeniului, precum instituțiile educaționale bisericești, școlile confesionale, instituțiile culturale și de colecții publice, precum și organizațiile culturale aflate sub administrare bisericească întrucât îi capacitează pe studenți să interpreteze, să medieze și să prezinte în mod responsabil patrimoniul artistic ecleziastic.
- Cursul și sarcinile conexe sprijină socializarea profesională a studenților și îi pregătesc să aplice în mod competent cunoștințele dobândite în domeniul artei ecleziastice în contexte educaționale, de pedagogie religioasă și culturale.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Cunoașterea conceptelor de bază și a relațiilor dintre acestea din materialul de curs. Înțelegerea contextului operelor de artă ecleziastică.	Examen scris (test + întrebări tip eseu scurt)	Notare de la 1 la 10. În cazul obținerii notei de promovare, se pot adăuga maximum 2 puncte acumulate din chestionare și activitatea la curs.
	Răspuns coerent și structurat	Sarcină scurtă / chestionar (de ex. verificare la începutul orei).	Maximum 20% din nota examenului, calculată separat.
- 10.5 Seminar/laborator	Participare activă la activitatea de seminar; competențe de analiză și interpretare a imaginilor	Prezentare la seminar (min. 30 de minute) + dezbateri	Nota de seminar se calculează separat. Nota maximă este 10. Prezentarea (PowerPoint) reprezintă 50%. Evaluarea se face întotdeauna pe o scară de la 1 la 10.
	Prezentare realizată de student și îndeplinirea sarcinilor	Elaborarea unui studiu scris, bazat pe cel puțin cinci surse bibliografice științifice relevante, care respectă	Nota de seminar se calculează separat. Nota maximă este 10. Lucrarea scrisă reprezintă 50%. Dacă nota lucrării nu atinge pragul de promovare, seminarul este considerat nepromovat. Aceasta conduce la examen de restanță sau la reînscrierea disciplinei în anul următor.
10.6 Standard minim de performanță			
- Condiția pentru promovarea cu succes a disciplinei este ca studentul să îndeplinească atât cerințele cursului, cât și pe cele ale eventualelor sarcini de seminar, și să obțină cel puțin nota minimă de promovare (5). - Studentul trebuie să demonstreze cunoașterea conceptelor de bază ale artei ecleziastice, a principalelor stiluri artistice și a temelor iconografice, precum și înțelegerea contextelor teologice, liturgice și istorice ale operelor de artă ecleziastică. - altă condiție pentru promovarea disciplinei este participarea regulată la cursuri, îndeplinirea la termen a eventualelor sarcini scrise sau orale prevăzute, precum și demonstrarea capacității de analiză înțelegătoare și reflexivă a surselor vizuale și textuale.			

- Disciplina nu poate fi promovată în cazul în care studentul nu atinge cerințele profesionale minime stabilite sau nu respectă condițiile de participare și de îndeplinire a sarcinilor.

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

	Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă		
			

Data completării:

20.09.2025

Semnătura titularului de curs
Prof. univ. Dr. Lukacs Olga

Semnătura titularului de seminar
Prof. univ. Dr. Lukacs Olga

Data avizării în departament:

...

Semnătura directorului de departament

.....

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".